

UČEŠĆE JAVNOSTI

Zvanični Konferencijski dokument

KONVENCIJA O PRISTUPU INFORMACIJAMA, UČEŠĆU JAVNOSTI U DONOŠENJU ODLUKA I PRISTUPU PRAVOSUĐU U MATERIJI VEZANOJ ZA ŽIVOTNU SREDINU*¹

Koju je na usvajanje podnio Evropski Ekonomski savjet, Odbor za strategiju u
oblasti životne sredine

Putem Privrememne Radne grupe Viših zvaničnika

UJEDINJENE NACIJE
EVROPSKA EKONOMSKA KOMISIJA

Odbor za strategiju u oblasti životne sredine

Četvrta ministarska konferencija

“Životna sredina za Evropu”

Aarhus, Danska, 23 – 25. 06 1998.

KONNVECIIJA O PRISTUPU INFORMACIJAMA, UČEŠĆU JAVNOSTI
U ODLUČIVANJU I PRISTUPU PRAVDI U MATERIJI VEZANOJ ZA
ŽIVOTNU SREDINU

¹ Tekst Konvencije (osim preambule) su preveli članovi nevladine organizacije “zelena akcija” iz Hrvatske. Preambulu preveo Đorđe Stefanović, REC CO BiH.

Strane potpisnice ove Konvencije,

Pozivajući se na princip 1. Štokholmske Deklaracije o humanoj životnoj sredini,
Pozivajući se, takođe, na princip 10. Rio Deklaracije o životnoj sredini i razvoju,
Pozivajući se dalje na Rezolucije Generalne Skupštine UN broj 37/7 od 28. 10. 1982.
o Svjetskoj Povelji za prirodu i broj 45/94 od 14. 12. 1990. o potrebi da se osigura
zdrava životna sredine za dobrobit pojedinaca,

Pozivajući se na Evropsku Povelju o zdravlju i životnoj sredini, usvojenu na Prvoj
Evropskoj Konferenciji o životnoj sredini i zdravlju Svjetske zdravstvene organizacije
u Frankfurtu na Majni, Njemačka, 08. 12. 1989,

Završni tekst koji je podnio Komitet za strategiju životne sredine na svojoj vanrednoj
sjednici 16. – 18. 03. 1998. za usvajanje na Ministarskoj Konferenciji “Životna
sredine za Evropu”.

GE. 98 – 30998

Potvrđujući potrebu da se zaštiti, očuva i unaprijedi stanje životne sredine i da se
obezbijedi održiv i sa životnom sredinom usklađen razvoj,

Priznajući da je odgovarajuća zaštita životne sredine osnova za dobrobit i uživanje
osnovnih ljudskih prava, uključujući i samo pravo na život,

Prihvatajući takođe da svaki pojedinac ima pravo da živi u životnoj sredini koja
omogućava njegovu/njenu doborobit i zdravlje, kao i obavezu da, i kao pojedinac i
zajedno sa ostalima, štiti i unapređuje životnu sredinu u korist sadašnjih i budućih
generacija,

Uzimajući u obzir da je za uživanje ovog prava i realizaciju ove obaveze neophodno
da građanin ima pristup informacijama, da bude ovlašćen da učestvuje u donošenju
odluka i da ima pravo na pristup pravosuđu u materiji vezanoj za životnu sredinu, te
da je neophodno pružiti pomoć građaninu da bi uživao to svoje pravo,

Prihvatajući da, u sferi životne sredine, bolja informisanost i veće učešće javnosti u
odlučivanju doprinose kvalitetu i primjeni odluke, doprinose javnoj svijesti o
životnoj sredini, daje mogućnost da javnost izrazi svoj interes o pitanjima iz oblasti
životne srdeine i daju mogućnost zvaničnim organima da posvete dužnu pažnju
javnom mišljenju,

Uzimajući za cilj otvorenost rada u donošenju odluka i potrebu jačanja javne podrške
odlukama u oblasti životne asrdine,

Prihvatajući poželjnost otvorenosti rada zvaničnih organa u svim poljima te pozivajući zakonodavna tijela da primjene načela ove Konvencije u toku svoje procedure,

Prihvatajući, takođe, da javnost treba da bude upoznata o procesu učešća u donošenja odluka u oblasti životne sredine, da ima slobodan pristup te da zna kako da to iskoristi,

Prihvatajući, nadalje, značaj i važnost uloge koju svaki pojedinac, nevladina organizacija i privatni sektor mogu imati u zaštiti životne srdeine,

Želeći da promovišu obrazovanje za bolje poznavanje i razumijevanje oblasti životne sredine i održivi razvoj te da podstaknu širu javnost i njeno učešće u odlukama koje se tiču životne sredine i održivog razvoja,

Uzimajući u obzir, u ovom kontekstu, važnost upotrebe medija, elektronskih i drugih, budućih načina komuniciranja,

Shvatajući da zvanični organi prikupljaju i imaju informacije u javnom interesu,

Imajući u vidu da efikasan pravosudni sistem treba da bude otvoren za javnost, uključujući organizacije, tako da je njihov pravni interes zaštićen i obezbijeđen zakonom,

Znajući da je važno da odgovarajuća informacija omogućava korisnicima da ostvare pravi izbor kada je u pitanju njihova životna sredina,

Prihvatajući zabrinutost javnosti zbog infiltracije genetički modifikovanih organizama u životnu sredinu i njihovu potrebu za povećanu otvorenost i jače učešće javnosti u odlučivanju u ovoj oblasti,

Svjesni da će primjena ove Konvencije povećati ukupni stepen demokratičnosti u regionu Evropske Ekonomske Komisije UN,

Odobravajući ulogu koju je u ovom smislu do sada imala Evropska Ekonomska Komosija i pozivajući se na, između ostalog, Vodič za primjenu Pristupa informacijama i učešća javnosti u odlučivanju navednog u Ministarskoj Deklaraciji usvojenoj na trećoj Ministarskoj konferenciji "Životna sredina za Evropu" koja je održana u Sofiji, Bugarska, 25. 10. 1995.,

Imajući na umu važeće odredbe Konvencije o procjeni uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu, Espoo, Finska, 25. 02. 1991., Konvenciju o perkograničnom uticaju industrijskih incidenata te Konvenciju o zaštiti i upotrebi međunarodnih vodenih resursa i međunarodnih jezera, obje usvojene u Helsinkiju 17. 03. 1992., kao i druge Konvencije regionalnog karaktera,

Prihvatajući činjenicu da će usvajanje ove Konvencije doprinejeti daljem jačanju procesa "životne sredine za Evropu" i rezultata Četvrte ministarske konferencije u Arhusu, Danska, jun 1998,

Dogovroile su se kako slijedi:

Clan 1

CILJ

Kako bi se doprinijelo zaštiti prava svake osobe sadašnjih i budućih generacija da žive u sredini odgovarajućoj za njegovo ili njeno zdravlje i opstanak, svaka strana trebala bi garantirati pravo pristupa informaciji, javnom učešću u donosenju odluka, i pristupu pravdi u predmetima zaštite okoliša prema odredbama ove Konvencije.

Clan 2

DEFINICIJE

U svrhu Konvencije,

1. "Strana" znaci, osim ako tekst drugacije ne pokaze, Ugovornu Stranu ove Konvencije.
2. "Javni autoritet" znaci:"
 - (a) Vladu na nacionalnom, regionalnom i drugom nivou;
 - (b) Fizicka i pravna lica koji obavljaju javne administrativne funkcije pod drzavnim zakonom, ukljucujuci odredjene duznosti, aktivnosti ili usluge koje se odnose na okolis;
 - (c) Bilo koja druga fizicka i pravna lica koja imaju javne odgovornosti ili funkcije, ili osiguravaju javne usluge koje se odnose na okolis, a potpadaju pod kontrolu tijela ili osoba unutar podparagrafa (a) ili (b) iznad.

(d) Institucije ili bilo koja regionalna ekonomska integraciona organizacija navedena u clanu 17 koja je Strana ove Konvencije.

Ova definicija ne ukljucuje tijela ili institucije koje djeluju u sudskoj ili zakonodavnoj nadležnosti;

3. "Informacija o okolišu " znaci bilo koju informaciju u pisanom, vizuelnom, audio, elektronskom ili bilo kojem drugom materijalnom obliku, koja se odnosi na:

(a) Stanje elemenata okolisa, kao sto su zrak i atmosfera, voda, tlo, kopno, krajolik i prirodni predjeli, bioloska raznolikost i njene komponente, ukljucujuci genetski modifikovane organizme, i interakciju medju ovim elementima;

(b) Faktore, kao sto su materije, energija, buka i radijacija, i aktivnosti ili mjere, ukljucujuci administrativne mjere, sporazume o okolišu, politike, zakonodavstva, planove i programe koji uticu ili vjerovatno uticu na elemente okolisa unutar podparagrafa (a) iznad, troskove-povlastice i druge ekonomske analize i pretpostavke koristene u donosenju odluka o okolišu;

(c) Stanje ljudskog zdravlja i sigurnosti, uslove ljudskog zivota, kulturna podrucja i izgradjene strukture, buduci da su ili mogu biti pod uticajem stanja elemenata okolisa ili, kroz ove elemente, pomocu faktora, aktivnosti ili mjera koje su navedene u podparagrafu (b) iznad;

4. "Javnost" znaci jedno ili vise fizickih ili pravnih lica, i, u skladu sa drzavnim zakonodavstvom i praksom, njihova udruzenja, organizacije ili grupe;

5. Javno povezana" znaci da je javnost ukljucena ili ce vjerovatno biti ukljucena, ili zainteresovana za donosenje odluka o okolišu; u svrhu ove definicije, nevladine organizacije koje promoviraju zastitu okolisa i ispunjavaju sve potrebe pod nacionalnim zakonom trebalo bi da se smatraju da imaju interes.

Clan 3

OPCI PROPISI

1. Svaka strana bi trebala uzeti neophodne zakonodavne, regulatorne i druge mjere, ukljucujuci mjere u postizanju kompatibilnosti izmedju propisa implementiranja

informacija, javnog ucesca i pristupa propisa pravde u ovoj Konvenciji, kao i prisilno provodjenje vlastitih mjera, da se utemelji i podrzi jasan i sadrzajan okvir rada u implementaciji propisa ove Konvencije.

2. Svaka strana bi trebala nastojati da sluzbeno osoblje i autoriteti pomazu i omoguce upravljanje javnosti u trazanju informacija, olaksavanju ucesca u donosenju odluka, i u trazanju pristupa pravdi u predmetima zastite okolisa.

3 Svaka strana bi trebala promovirati edukaciju o prirodnoj sredini i svijesnost o prirodnoj sredini medju javnosti, posebno o tome kako postici pristup informaciji, kako ucestvovati u donosenju odluka i kako postici pristup pravdi u predmetima zastite okolisa.

4 Svaka strana bi trebala obezbjediti vlastito priznanje od i podrsku udruzenjima, organizacijama ili grupama koje promoviraju zastitu okolisa i osiguravaju da je njihov zakonodavni sistem dosljedan ovoj obavezi.

5 Propisi Konvencije ne bi trebali djelovati na pravo Strane da podrzi ili uvede mjere koje omogucavaju siri pristup informacijama, znatnije ucesce javnosti u donosenju odluka, i siri pristup pravdi u predmete o zastiti okolisa, nego sto je trazeno ovom Konvencijom.

6 Konvencija ne bi trebala traziti bilo kakvo ogranicenje od postojanja prava pristupa informacijama, ucescu javnosti u donosenju odluka i pristupu pravdi u predmetima zastite okolisa.

7 Svaka Strana bi trebala promovirati primjenu principa Konvencije u medjunarodnim procesima donosenja odluka o zastiti okolisa i unutar okvira rada medjunarodnih organizacija u predmetima srodnim zastiti okolisa.

8 Svaka Strana bi trebala osigurati da osobe izvrsavaju svoja prava u skladu sa propisima Konvencije i ne bi trebale biti kaznjene, proganjane ili uznemiravane na bilo koji nacin zbog njihovog ukljucenja. Ovaj propis ne bi trebao djelovati na moc nacionalnih sudova da donesu razumne troskove u sudskim procesima.

- 9 Unutar relevantnih propisa Konvencije, javnost bi trebala imati pristup informaciji, imati mogućnost učesca u donošenju odluka i imati pristup pravdi u predmete zaštite okoliša bez diskriminacije u pogledu državljanstva, nacionalnosti ili prebivališta, i u slučaju pravne osobe, bez diskriminacije prema tome gdje ima svoje registrovano sjedište ili efektivni centar svojih aktivnosti.

Član 4

PRISTUP INFORMACIJI O ZAŠTITI OKOLIŠA

1 Svaka strana trebala bi osigurati da, pod uvjetom slijedećih paragrafa ovog člana, javni autoriteti, u odgovoru na zahtjev za informaciju o zaštiti okoliša, daju takvu informaciju koja je dostupna javnosti, unutar djelokruga rada državnog zakonodavstva, uključujući gdje je tražena a pod uvjetom podparagrafa (b) ispod, kopiju aktualne dokumentacije koja sadrži ili obuhvata takvu informaciju:

- a) Bez toga da se mora naznčiti interes
- b) U traženom obliku osim ako:
 - (i) je prihvatljivo javnom autoritetu da je učini dostupnom u drugom obliku; u tom slučaju morali bi se dati razlozi zašto je dostupna u tom obliku, ili
 - (ii) je informacija već javno raspoloživa u drugom obliku.

2. Informacija o zaštiti okoliša iznesena u paragrafu 1 gore trebala bi biti dostupna što je prije moguće, barem u okviru mjesec dana nakon što je zahtjev podnesen, osim ako veličina i složenost informacije opravdava produženje perioda do dva mjeseca nakon traženja. Podnositelj molbe bi trebao biti informiran o svakom produženju i razlozima koji to opravdavaju.

3. Zahtjev za informaciju o zaštiti okoliša može biti odbijen ako:

- a) Javni autoritet na koga je zahtjev adresiran ne posjeduje traženu informaciju o zaštiti okoliša;
- b) Zahtjev očito nerazuman ili formulisan na suviše uopćen način; ili
- c) Zahtjev bavi materijalima u toku završavanja ili se bavi unutrašnjim komunikacijama javnih autoriteta gdje je takav izuzetak dopusten u nacionalnom

zakonu ili obicnoj pravnoj praksi, uzimajuci u racun javnu korist koja je dobro dosla objavljivanjem.

4..Zahtjev za informaciju o okolisu moze biti odbijen ako bi objavljivanje nepovoljno djelovalo na:

- (a) Tajnost postupaka javnih autoriteta, gdje je takova tajnost dopustena pod drzavnim zakonom;
- (b) Medjunarodne odnose, nacionalnu obranu ili javnu sigurnost;
- (c) Tok pravde, sposobnost osobe da ima pravedan sudski postupak ili sposobnost javnog autoriteta da vodi istragu kriminalne ili disciplinske prirode;
- (d) Tajnost komercijalne i industrijske informacije, gdje je takva tajnost zasticena zakonom kako bi se zastitio legitiman ekonomski interes. U okviru ovog djelokruga, informacija o emisijama koja je relavantna za zastitu zivotne sredine trebala bi biti objavljena;
- (e) Prava intelektualnog vlasnistva;
- (f) Tajnost licnih podataka i /ili dosijee koji se odnose na fizicko lice gdje ta osoba nije pristala da objavi informaciju javnosti, gdje je takva tajnost odobrena u nacionalnom zakonu;
- (g) Interese trece strane koja je zastupala trazenje informacije bez da strana biva pod, ili da bude smjestena pod, zakonsku obavezu da to uradi i, gdje strana nije pristala da objelodani materijal; ili
- (h) Sredine na koju se informacija odnosi, kao sto su podrucja parenja rijetkih vrsta.

Gore pomenuti razlozi za odbijanje trebali bi biti ograniceno interpretirani, uzimajuci u obzir interes dobiven objavljivanjem i uzimajuci u obzir da li se trazena informacija odnosi na emisije u zivotnoj sredini.

5. Gdje javni autoritet ne sadrzi trazenu informaciju o okolisu, trebao bi sto je prije moguće, obavjestiti podnosioca molbe da se obrati za trazenu informaciju odgovarajucem javnom autoritetu ili prenese zahtjev tom autoritetu i obavjesti prema tome podnosioca molbe.

6. Svaka strana bi trebala osigurati da, ako je informacija izuzeta od objavljivanja pod paragrafom 3 (c) i 4 iznad moze biti odvojena bez predrasude za tajnost

izuzete informacije, javni autoriteti cine dostupnim ostatak informacije o okolisu koja je trazena.

7. Odbijanje zahtjeva trebao bi biti u pisanoj formi ako je zahtjev bio pisan ili podnosilac molbe tako trazi. Odbijenica treba da sadrzi razloge odbijanja i dati informaciju o pristupu proceduri ponovnog ispitivanja odobreno u skladu sa clanom 9. Odbijenica mora biti napravljena sto je prije moguće najmanje za mjesec dana, osim ako slozenost informacija ne opravdava produzenje ovog perioda do dva mjeseca nakon podnosenja zahtjeva. Molilac bi trebao biti obavjesten o svakom produzenju i razlozima koji to opravdavaju.
8. Svaka strana smije ovlastiti svoje javne autoritete da naplate davanje informacija, ali takva cijena ne smije preci razumnu visinu. Javni autoriteti namjeravaju da odrede takvu cijenu za davanje informacija koja bi trebala biti dostupna aplikantima, pokazujuci okolnosti u kojima mogu biti odredjene ili odreknute i kada je davanje informacija uvjetovano placanjem cijene unaprijed

Clan 5

PRIKUPLJANJE I SIRENJE INFORMACIJA O ZIVOTNOJ SREDINI

1. Svaka strana bi trebala osigurati da:
 - (a) Javni autoriteti posjeduju i osavremenjavaju informacije o okolisu koja je relevantna njihovoj funkciji;
 - (b) Ustanovljeni mandatarni sistem je takav da postoji adekvatan protok informacija do javnih autoriteta o predlozenim i postojećim aktivnostima koje mogu upečatljivo djelovati na okolis;
 - (c) U slucaju svake neposredne opasnosti po ljudsko zdravlje ili okolis, bilo da je uzrokovano ljudskim aktivnostima ili prirodnim uzrocima, sve informacije koje bi mogle omoguciti javnosti da preduzmu preventivne mjere ili umanje stetu proizaslu iz opasnosti donosi javni autoritet koji ih smjesta i bez odlaganja siri građanima na koje mogu uticati.

2. Svaka strana trebala bi osigurati da je, unutar djelokruga nacionalnog zakonodavstva, način na koji javni autoriteti čine informaciju o okolišu dostupnu javnosti transparentna i da je informacija o okolišu efektivno dostupna, između ostalog, pomoću:

- (a) Osiguravanja dovoljno informacija javnosti o tipu i opsegu informacija o okolišu koje su prihvatili odgovarajući javni autoriteti, osnovne termine i uslove pod kojim je takova informacija raspoloživa i prihvatljiva, i procese pomoću kojih može biti posmatrana;
- (b) Osnivanja i podržavanja praktičnih aranžmana, kao što su:
 - I. Javno dostupne liste, registri i dosije;
 - II. (Traženje činovništva da podrže javnost u traženju pristupa informacijama pod ovom Konvencijom; i
 - III. Identifikacija tački kontakta; i
- (c) Omogućavanja besplatnog pristupa informacijama koje su sadržane u listama, registrima ili dosijeima kako je navedeno u podparagrafu (b) (i).

3. Svaka strana bi trebala osigurati da informacije o okolišu progresivno postanu dostupne u elektronskim bazama podataka koje su lako pristupačne javnosti putem javne telekomunikacijske veze.

Informacija pristupačna u ovom obliku, trebala bi uključivati:

- (a) Izvjestaje o stanju okoliša, kao što je navedeno u paragrafu 4 ispod;
- (b) Tekstove zakonodavstva o ili srodnih životnoj sredini;
- (c) Odgovarajuće zakone, planove i programe o ili srodne životnoj sredini, i sporazume o okolišu; i
- (d) Druge informacije, u tolikoj mjeri da bi raspoloživost informacijama u ovom obliku olakšala primjenu nacionalnog zakona, implementirajući Konvenciju; i obezbjediti da je takva informacija već raspoloživa u elektronskom obliku.

4. Svaka strana bi trebala, u stalnim intervalima, ne prelazeći 3 ili 4 godine, objaviti i proseliti nacionalni izvještaj o životnoj sredini, uključujući informaciju o kvalitetu okoliša i informaciju o pritiscima na životnu sredinu.

5. Svaka Strana bi trebala preduzeti mjere u okviru djelokruga svog zakonodavstva u svrhu sirenja, izmedju ostalog:

- (a) Zakonodavstva i dokumenata kao sto su dokumenti o strategijama, politikama, programima i planovima djelovanja koji se odnose na okolis, i stalno izvjestavanje o njihovoj implementaciji, pripremljenih u razlicitim nivoima vlasti;
- (b) Medjunarodnih ugovora, konvencija i sporazuma koji se ticu okolisa; i
- (c) Drugih vaznih medjunarodnih dokumenata o pitanjima okolisa

6. Svaka Strana bi trebala ohrabriti poduzetnike cije aktivnosti imaju vazan uticaj na okolis, da stalno informisu javnost o uticaju njihovih aktivnosti i produkata na okolis, gdje je to podesno u okviru radnog okvira eko-oznacavanja ili eko-audit seme ili na drugi nacin.

7. Svaka strana bi trebala:

- (a) Objaviti cinjenice i analize cinjenica koje ona smatra relevantnim i vaznim u okviru glavnih prijedloga politike okolisa;
- (b) Objaviti ili na drugi nacin uciniti dostupnim, raspolozivi materijal o tumacenju svog rada s javnoscu o predmetima u okviru ove Konvencije; i
- (c) Osigurati u odgovarajucem obliku informaciju o provedbi javnih funkcija ili pribavljanju javnih usluga vlasti na svim nivoima koji se odnose na okolis.

8. Svaka Strana trebala bi razviti mehanizme s tezistem osiguranja dovoljne kolicine informacija koja je dostupna javnosti u obliku koji omogucava potrosacima da nacine informirane izbore o okolisu.

9. Svaka Strana bi trebala preduzeti korake utemeljenja naprednog, uzimajuci u obzir medjunarodne procese gdje je podesno, sistema popisa zagadjenja rasirenog diljem drzave ili registara o struktuiranim, kompjuterizovanim i javnosti dostupnim bazama podataka sakupljenih putem standardizovanog izvjestaja. Takav sistem moze ukljucivati ubacivanja i oslobadjanja i prenose specificne stope substanci i produkata, ukljucujuci vodu, energiju i koristenje resursa, iz specificnog nivoa aktivnosti na medij okolisa i na untrasnji i vanjski postupak i razmjestaj podrucja.

10. Nista u ovom clanku ne smije prejudicirati pravo Strana da odbiju iznosenje odredjenih informacija o okolisu u skladu sa clanom 4, paragrafa 3 i 4.

Clan 6

JAVNO UCESCE U ODLUKAMA O SPECIFICNIM AKTIVNOSTIMA

1. Svaka Strana:

- (a) Bi trebala primjeniti propise ovog clana s postovanjem odluka o tome da li dopustiti predlozene aktivnosti izlistane u aneksu I;
- (b) Trebala bi u skladu sa svojim nacionalnim zakonom, takodjer primjeniti propise ovoga clana u odlucivanju o predlozenim aktivnostima, koje nisu izlistane u aneksu I, a koje mogu imati znacajno djeystvo na okolis. Za kraj, Strane bi trebale odrediti da li je takva predlozena aktivnost uvjetovana ovim propisima; i
- (c) Morala bi odluciti, od slucaja do slucaja ako je tako propisano nacionalnim zakonom, da ne primjeni propise clana na predlozene aktivnosti koje sluze ciljevima nacionalne odbrane, ako Strana smatra da bi takva primjena imala suprotan efekat na ove ciljeve.

2. Zainteresovana javnost bi trebala biti rano informirana, ili putem javne obavijesti ili pojedinačno, rano u proceduri donosenja odluka u sferi okolisa, i na adekvatan, blagovremen i efektivan nacin, izmedju ostalog, o:

- (a) Predlozenoj aktivnosti i zahtjevu po kojem ce odluka biti donesena;
- (b) Prirodi mogucih odluka ili nacrtu odluke;
- (c) Javnom autoritetu koji je odgovoran za donosenje odluka;
- (d) Razmatranoj proceduri, ukljucujuci, kako i gdje ova informacija moze biti propisana;
 - I. Pocetku procedure;
 - II. Mogucnostima ucesca javnosti;
 - III. Vremenu i mjesnoj nadležnosti za svako predvidjeno javno saslanje;
 - (iii) Javnom autoritetu kod koga relevantna informacija moze biti posmatrana i gdje je relevantna informacija pohranjena kada je javnost zeli ispitati;

- (iv) Relevantnom javnom autoritetu ili svakom drugom službenom tijelu kome komentari ili pitanja mogu biti dostavljena i o vremenskom rasporedu za slanje komentara ili pitanja; i
- (v) Koje su informacije o okolišu relevantne predloženim aktivnostima dostupne; i
- (e).....Činjenici da je aktivnost ovisna o proceduri procjene nacionalnog ili prekograničnog uticaja okoliša.

3. Procedure ucesca javnosti bi trebale ukljucivati razumne vremenske okvire za razlicite faze, dajuci dovoljno vremena za informiranje javnosti u skladu sa paragrafom 2 gore i za pripremanje i efektivno ucesce javnosti tokom donosenja odluka o okolišu.

4. Svaka Strana bi se trebala pobrinuti za rano ucesce javnosti gdje su sve opcije otvorene i efektivno javno ucesce se moze dogoditi.

5. Svaka Strana bi trebala, gdje moze, da ohrabri buduće aplikante da identifikuje zainteresovanu javnost, da udje u diskusije, i da osigura informaciju, uzimajuci u obzir ciljeve zahtjeva prije obracanja za dopustenje.

6. Svaka Strana bi trebala zahtjevati od kompetentnih javnih autoriteta da daju zainteresovanoj javnosti pristup ispitivanju, kod zahtjeva koji je trazen pod drzavnim zakonom, besplatno i cim postane raspolozivo, za svaku informaciju koja se odnosi na donosenje odluka iznesenih u ovom clanu postane dostupna istovremeno proceduri ucesca javnosti, bez prejudiciranja prava Strana da odbiju objavljivanje izvjesnih informacija u skladu sa clanom 4 , paragrafima 3 i 4. Relevantna informacija bi trebala ukljucivati najmanje, i bez prejudiciranja odredbi clana 4:

- (a) Opis mjesta i fizicke i tehnicke karakteristike predlozene aktivnosti, ukljucujuci procjenu ocekivanih količina otpada i emisija;
- (b) Opis znacajnih efekata predlozene aktivnosti na okolis;
- (c) Opis mijera predvidjenih da sprijece i/ ili ogranice efekte, ukljucujuci emisije;
- (d) Ne-tehnicki rezime naprijed navedenog;
- (e) Skicu glavnih alternativa koje je proucavao aplikant; i

- (f) U skladu sa drzavnim zakonodavstvom, glavne izvjestaje i prijedlog izdat za javni autoritet istovremeno kada bi zainteresovana javnost trebala biti informirana u skladu sa paragrafom 2 iznad.
7. Procedure za javno ucesce trebali bi dati javnosti da podnesu, u pisanom obliku ili ako je podesno, na javnom saslusanju ili na zahtjev aplikanta, svaki komentar, informaciju, analize ili misljenja koja smatra relevantom predlozenoj aktivnosti.
 8. Svaka Strana bi trebala osigurati udio u odluci uzimajuci u obzir ishod javnog ucesca.
 9. Svaka Strana bi trebala osigurati da, kada je odluka preuzeta od strane javnog autoriteta, javnost bude odmah obavjestena o odluci u skladu sa odredjenom procedurom. Svaka Strana bi trebala uciniti dostupnim javnosti tekst odluke zajedno sa razlozima i motivima na kojima je odluka pocivala.
 10. Svaka Strana bi trebala osigurati da, kada javni autoritet ponovno razmotri ili osavremeni operativne uslove za aktivnost navedenu u paragrafu 1, odredbe paragrafa 2-9 ovog clana su su primjenjene mutatis mutandis, i gdje je to podesno.
 11. Svaka Strana bi trebala u okviru nacionalnog zakona, primjeniti, u opsegu koji je isplativ i podesan, odredbe ovog clana na odluke o tome da li da dopusti namjerno oslobadjanje genetski izmijenjenih organizama u okolis.

Clan 7

UCESCE JAVNOSTI U ODNOSU NA PLANOVE, PROGRAME I POLITIKE VEZANE ZA OKOLIS

Svaka Strana bi trebala uciniti primjenjivim prakticne i/ili druge odredbe za javnost da ucestvuje tokom pripremanja planova i programa vezanih za okolis, unutar transparentnog i besprijekornog okvira rada, imajuci obezbjedjene neophodne

informacije za javnost. U okviru ovog djelokruga rada, član 6, paragraf 3,4 i 8 bi trebali biti primijenjeni. Javnost koja učestvuje trebala bi odrediti relevantni javni autoritet, uzimajući u obzir ciljeve Konvencije. Do odgovarajućeg opsega, svaka Strana bi trebala nastojati da obezbijedi povoljne prilike javnosti da učestvuju u pripremanju politika vezanih za okolis.

Član 8

UCESCE JAVNOSTI TOKOM PRIPREMANJA IZVRJNIH REGULATIVA /ILI OPĆE PRIMJENJIVIH ZAKONSKI OBAVEZUJUCIH NORMATIVNIH INSTRUMENTATA

Svaka Strana bi trebala nastojati da promovise efektivno ucesce javnosti na prikladnom stadiju, i dok su opcije jos otvorene, tokom pripremanja od strane javnih autoriteta izvrsnih propisa i drugih opce primjenjivih zakonski obavezujućih pravila koje mogu imati znatan uticaj na okolis. Za kraj, slijedeci koraci moraju biti poduzeti:

- (a) Stalni vremenski okviri dovoljni za djelotvorno ucesce;
- (b) Sastavljena pravila bi trebala biti publikovana ili na drugi nacin dostupna javnosti; i
- (c) Javnosti bi trebala biti data mogucnost komentarisanja, direktno ili putem reprezentativnih savjetodavnih tijela.

Rezultat ucesca javnosti trebao bi biti uzet u razmatranje sto je prije moguće.

Član 9

PRISTUP PRAVDI

1. Svaka Strana bi trebala, u okviru djelokruga svoga nacionalnog zakonodavstva, osigurati, svakoj osobi koja smatra da je njegov ili njen zahtjev za informaciju pod članom 4 ignoriran, nezakonito odbijen, djelimicno ili potpuno, neadekvatno odgovoren, ili na drugi način nije postupano u skladu sa odredbama ovog člana, pristup ponovnom ispitivanju procedure prije nego što zakon ne utemelji sud ili drugo neovisno i nestranačko tijelo.

U slučajevima gdje Strana omogućava ponovno ispitivanje pomoću suda, trebala bi osigurati da takva osoba ima pristup brzom postupku koju je donio zakon koja je besplatna ili jeftina za preispitivanje od strane javnog autoriteta ili za preispitivanje od strane neovisnog i nestranačkog tijela koje nije sud.

Konačne odluke pod ovim paragrafom 1 trebale bi biti obavezujuće za javni autoritet koji donosi informaciju. Razlozi bi trebali biti izneseni u pisanom obliku, barem tamo gdje je pristup informaciji odbijen u okviru ovog paragrafa.

2. Svaka Strana bi trebala, u okviru djelokruga svoga nacionalnog zakonodavstva, osigurati članovima zainteresovane javnosti da:
 - (a) Imaju dovoljan interesili, alternativno,
 - (b) Podržavaju osteceno pravo, gdje administrativni proceduralni zakon Strane traži to kao preduslov,imaju pristup preispitivanju procedure prije nego što zakon utemelji sud i/ ili drugo neovisno i nestranačko tijelo, da osporavaju imenovanje i proceduralnu zakonitost svake odluke, djela ili propusta ovisno o odredbama člana 6 i, gdje je to omogućeno pod nacionalnim zakonom i bez prejudiciranja paragrafa 3 ispod, drugim relevantnim odredbama ove Konvencije.

Ono što sačinjava dovoljan interes i ostecenje prava trebalo bi biti određeno u skladu sa zahtjevima nacionalnog zakona i dosljedno cilju davanja širokog pristupa pravdi zainteresovanoj javnosti, u okviru Konvencije. Za kraj, interes svake nevladine organizacije dotičuci potrebe navedene u članu 2, paragrafu 5, trebao bi biti smatran dovoljnim za cilj podparagrafa (a) iznad. Takve organizacije također bi trebale smatrati da imaju prava kadra da budu ostecena za cilj podparagrafa (b) iznad.

Određbe ovog paragrafa 2 ne bi trebale isključivati mogućnost prethodnog preispitivanja procedure prije administrativnog autoriteta i ne bi trebale uticati na iscrpljenje administrativnog preispitivanja procedura prije pribjegavanja sudskog preispitivanja procedura, gdje takav zahtjev postoji u okviru nacionalnog zakona.

3. Nadalje i bez prejudiciranja preispitivanja procedura navedenih u paragrafima 1 i 2 gore, svaka Strana bi trebala osigurati da, tamo gdje se susreću s kriterijem, pohranjenim pod nacionalni zakon, ako se susreću, članovi javnosti imaju pristup administrativnim ili sudskim procedurama da osporavaju akte ili propuste privatne osobe i javnih autoriteta koji su prekršili odredbe nacionalnog zakona koji se odnosi na okolis.
4. Nadalje i bez prejudiciranja paragrafa 1 gore, procedure iznesene u paragrafima 1 i 2 i 3 iznad trebaju osigurati adekvatna i djelotvorna pravna sredstva, uključujući izricito olakšanje i biti jasne, pravedne, pravodobne i ne spriječavajuće skupe. Odluke unutar ovog člana trebale bi biti date ili zapisane u pisanom obliku. Odluke sudova, i uvijek kada je moguće i drugih tijela, trebale bi biti dostupne javnosti.
5. Za daljnju djelotvornost odredbi ovog članka, svaka Strana bi trebala osigurati informaciju koja je obezbjeđena javnosti o pristupu administrativnom i sudskom preispitivanju procedura i trebala bi uzeti u obzir utemeljenje odgovarajućih pomoćnih mehanizama da pokrene ili smanji finansijske i druge prepreke pristupu pravdi.

Član 10

SASTANAK STRANA

1. Prvi sastanak Strana bi trebao biti sazvan ne kasnije od godinu dana nakon datuma stupanja na snagu Konvencije. Stoga, redovan sastanak Strana bi trebao biti održan najmanje jedan put svake dvije godine, osim ako Strane ne odluče drugačije, ili na pismeni zahtjev neke Strane, koji dokazuje da je, unutar šest

mjeseci od zahtjeva dostavljen svim Stranama putem Izvrsnog Sekreterijata Ekonomske Komisije za Evropu, i da navedeni zahtjev podrzava najmanje jedna trecina Strana.

2. Na sastancima, Strane bi trebale neprekidno nastaviti pregled provodjenja Konvencije na osnovu stalnih izvjestaja Strana, i sa ovim ciljem u vidu, trebale bi:
 - (a) Ispitati strategije za legalno i metodolosko priblizavanje pristupu informaciji, ucescu javnosti u odlucivanju i pristupu pravdi za predmete koji se odnose na okolis, u svrhu njihovog daljnjeg poboljsanja.
 - (b) Razmijeniti informacije koje se odnose na iskustva stecena zakljucivanjem i provodjenjem bilateralnih i multilateralnih sporazuma ili drugih sporazuma relevantnih ciljevima Konvencije i za koju je jedna ili vise Strana potpisnica.
 - (c) Traziti, gdje je primjereno, usluge relevantnih ECE tijela i drugih medjunarodnih tijela i specificnih zajednica u svim aspektima koji se odnose na ispunjavanje ciljevima Konvencije;
 - (d) Osnovati sva pomocna tijela koja se smatraju neophodnim;
 - (e) Pripremiti, gdje je moguće, protokole za Konvenciju;
 - (f) Razmotriti i usvojiti prijedloge za amandmane ove Konvencije u skladu sa ciljevima clanka 14;
 - (g) Razmotriti i poduzeti svaku naknadnu akciju koja moze biti trazena radi izvrsenja ciljeva Konvencije;
 - (h) Na prvom sastanku, razmotriti i putem koncenzusa usvojiti pravila procedure njihovih sastanaka i sastanaka pomocnih tijela;
 - (i) Na prvom sastanku, preispitati iskustva u provodjenju odredaba clana 5, paragrafa 9, i razmotriti koji su neophodni koraci za razvoj sistema navedenog u tom paragrafu, uzimajuci u obzir medjunarodne procese i razvoje, ukljucujuci tocnu obradu odgovarajucih instrumenata koji se odnose na oslobadjanje zagadjenja i prenos registara ili popisa koji bi mogli biti pridodati Konvenciji.

Clan 14

AMANDMANI KONVENCIJE

1. Svaka Strana može odrediti amandmane Konvencije.
2. Tekst svakog određenog amandmana Konvencije trebao bi biti priložen pismeno Izvrsnom Sekretarijatu Ekonomske Komisije za Evropu, na koji bi trebala odgovoriti svim Stranama najmanje 90 dana prije sastanka Strana na kojem će se odlučivati o usvajanju.
3. Svaka Strana bi trebala uložiti maksimalan napor da dobije koncenzusom saglasnost na bilo koji određeni amandman Konvencije. Ako su svi napori u koncenzusu iscrpljeni, i nije postignut sporazum, amandman bi se trebao usvojiti, kao posljednjim sredstvom, glasanjem tri-cetvrtinske većine Strana prisutnih na sastanku.
4. Usvajene amandmane Konvencije u skladu sa paragrafom 3 gore trebao bi distribuirati Depoziter za sve Strane radi ratifikacije, odobravanjem ili prihvatanjem. Amandmani na Konvenciju, osim onih koji su sadržani u aneksu, trebali bi stupiti na snagu za sve Strane, koje su ih ratificirale, odobrile ili prihvatile, 90 dana nakon što Depoziter primi obavijest o njihovoj ratifikaciji, odobravanju ili prihvatanju putem najmanje 3/4 Strana. Stoga oni moraju stupiti na snagu za svaku Stranu 90 dana nakon što ta Strana položi svoje instrumente ratifikacije, odobravanja ili prihvatanja amandmana.
5. Svaka Strana koja ne može prihvatiti amandman na dodatak ove Konvencije trebala bi dakle pismeno obavijestiti Depozitera u toku 12 mjeseci od datuma razgovora o usvajanju. Depoziter bi trebao bez odlaganja obavijestiti sve Strane o primitku takve obavijesti. Strana može svaki put zamijeniti prihvata za svoju prijasniju obavijest i, na temelju polaganja instrumenta prihvatanja sa Depoziterom, amandmani na takav dodatak trebao bi postati efektivan za tu Stranu.
6. Po isteku 12 mjeseci od datuma njihovog razgovora sa Depoziterom kako je određeno u paragrafu 4 iznad, amandman na aneks bi trebao postati efektivan za one Strane koje nisu priložile obavijest Depoziteru u skladu sa odredbama

paragrafa 5 gore, osigurano je da nije vise od 1/3 Strana priložilo takvu obavijest.

7. U svrhu ovog clana, "Strane prisustvuju i glasaju" znaci da prisutne Strane daju pozitivan ili negativan glas.

Clan 15

PREGLED PRISTAJANJA

Sastanak svake Strane bi trebao donijeti, na bazi koncenzusa, sporazume po slobodnoj volji, ne konfrontirajuće, ne sudske i savjetodavne prirode za pregled pristajanja sa odredbama ove Konvencije. Ovi sporazumi trebali bi dopustiti uključivanje javnosti i mogu uključiti opciju razmatranja razgovora sa predstavnicima javnosti o predmetima vezanih za Konvenciju.

Clan 16

UTVRDJIVANJE RASPRAVA

1. Ako se javi spor između dvije ili više Strana o interpretaciji ili primjeni Konvencije, tada bi trebale tražiti rješenje pregovaranjem ili bilo kojim drugim sredstvima utvrđivanja rasprave prihvatljivim za sve Strane.
2. Kada potpiše, ratificira, prihvati, odobri ili se složi sa Konvencijom, Strana se može izjasniti pismeno Depoziteru da, radi nerazriješenog spora u skladu sa paragrafom 1 gore, prihvata jedno ili oboje od sljedećih sredstava rješavanja spora kao obvezujućeg u odnosu sa svakom Stranom koja prihvata iste obaveze:
 - (a) Davanje spora na uvid međunarodnom sudu pravde;

(b) Arbitraza u skladu sa procedurom datom u aneksu II.

3. Ako su Strane u sporu prihvatile oba sredstva rješavanja spora navedena u paragrafu 2 gore, spor može biti podnesen samo međunarodnom sudu pravde, osim ako se Strane ne slože drugacije.

Clan 17

POTPIS

Ovu Konvenciju su otvorile za potpis u Aarhus-u (Danska) 25 juna 1998. godine, a zatim u sjedistu Ujedinjenih naroda u New Yorku do 21 decembra 1998. godine, države članice Ekonomske Komisije za Evropu kao i države koje imaju savjetodavan status sa Ekonomskom Komisijom za Evropu suglasno paragrafu 8 i 11 rezolucije 36 (IV) Ekonomskog i Socijalnog Vijeća od 28 marta 1947. godine, i regionalne ekonomske integracione organizacije koje su konstituisale nezavisne države članice Ekonomske Komisije za Evropu na koju je njihova članica država prenijela nadležnost nad predmetima vodjena Konvencijom.

Clana 18

DEPOZITER

Generalni sekretar Ujedinjenih naroda trebao bi djelovati kao Depoziter ove Konvencije.

Clan 19

RATIFIKACIJA, PRIHVATANJE, ODOBRAVANJE I PRISTUP

1. Konvenciju bi trebale podvrgnuti ratifikaciji, prihvatanju ili pristupu drzave potpisnice i regionalne ekonomske integracione organizacije.
2. Konvenciji bi trebale pristupiti od 22 decembra 1998. godine, drzave i regionalne ekonomske integracione organizacije navedene u clanu 17.
3. Svaka druga drzava, koja nije navedena u paragrafu 2 iznad, a koja je clanica Ujedinjenih naroda moze pristupiti Konvenciji po odobrenju Sastanka Strana.
4. Svaka organizacija navedena u clanu 17 koja postaje Strana Konvencije bez bilo kojeg svog clana drzava, biva Strana koja bi trebala biti omedjena svim obavezama koje nosi Konvencija. Ako je jedna ili vise takvih organizacija clanice drzava Strana za Konvenciju, tada organizacija i njena clanica drzava trebaju odluciti svaka o svojim odgovornostima za provodjenje obaveza koje nosi Konvencija. U takvim slucajevima, organizacija i clanica drzava ne trebaju biti ovlastene da istodobno izvrsavanju prava Konvencije.
5. U svojim instrumentima ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupa, regionalne ekonomske integracione organizacije navedene u clanu 17, trebale bi izloziti sirinu svoje nadleznosti prema predmetima vodjenih Konvencijom. Ove organizacije bi takodjer trebale obavijestiti Depozitera o svakoj bitnoj promijeni sirine nadleznosti.

Clan 20

STUPANJE NA SNAGU

1. Ova Konvencija bi trebala postati pravosnažna 90 dana nakon datuma polaganja sesnaestog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupa.
2. U svrhu ciljeva paragrafa 1 iznad, svaki instrument koji je položila regionalna ekonomska integraciona organizacija ne bi se trebao racunati kao pridodat onim koje su položile drzave clanice takve organizacije.

3. Za svaku drzavu ili organizaciju navedenu u clanu 17, koja ratificira, prihvata ili odobrava ovu Konvenciju ili jos k tome pristupa nakon polaganja sesnaestog instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupa, Konvencija bi trebala postati pravovaljana za njih, 90-og dana od datuma polaganja svojih instrumenata ratifikacije, prihvatanja, odobravanja ili pristupanja.

Clan 21

POVLACENJE

U bilo koje vrijeme nakon 3 godine od datuma kada je konvencija postala pravovaljana za Stranu, ta Strana se moze povuci iz konvencije davanjem pismene obavijesti Depoziteru. Svako takvo povlacenje postaje djelotvorno 90-og dana nakon sto je primi Depoziter.

Clan 22

AUTENTICNOST TEKSTOVA

Original konvencije, od koje su engleski, francuski i ruski tekstovi jednako autentichni, trebao bi pohraniti Generalni tajnik Ujedinjenih naroda.

U SVJEDOCANSTVU U KOME, potpisnice bivaju pravovremeno autorizovane, imaju potpisanu konvenciju.

URADJENO u Aarhus-u (Danska), ovog 25-og dana juna hiljadu devetsto devedeset osme godine.

Aneks I

LISTA AKTIVNOSTI NAVEDENA U CLANKU 6, PARAGRAFU 1(a)

1. Sektor energije:

- Rafinerije plina i mineralnog ulja;
- Instalacije za plinifikaciju i taljenje;
- Termoelektrane i druga postrojenja za izgaranje snage 50 megavata (MW) ili vise;
- Koksne peći;
- Nuklearne centrale i drugi nuklearni reaktori uključujući onesposobljene ili lisene službe centrale i nuklearni reaktori 1/ (izuzev istraživačkih postrojenja za proizvodnju i konverziju cijepivih i plodnih materijala čija maksimalna snaga ne smije precij 1kW neprekidnog toplinskog opterećenja);
- Postrojenja za reprocessiranje radijacijskog nuklearnog goriva;
- Postrojenja određena:
 - Za proizvodnju ili obogaćivanje nuklearnog goriva;
 - Za obradu nuklearnog goriva ili visoko radioaktivnog otpada;
 - Za konačno odlaganje radioaktivnog nuklearnog goriva;
 - Samo za konačno odlaganje radioaktivnog otpada;
 - Isključivo za skladištenje (planirano za više od 10 godina) radioaktivnih goriva ili radioaktivnog otpada na drugacijem mjestu od mjesta proizvodnje.

2. Proizvodnja i obrada metala:

- Postrojenja za pečenje rude metala (uključujući sumpornu rudu);
- Postrojenja za proizvodnju sirovog željeza ili celika (primarno ili sekundarno taljenje) uključuje neprekidno lijevanje, sa kapacitetom koji prelazi 2,5 tona na sat;
- Postrojenja za obradu željeznih metala:
 - (i) Valjkasti strojevi sa kapacitetom koji prelazi 20 tona sirovog celika na sat;
 - (ii) Kovacnice sa maljevima energije koja prelazi 50 kilodžula po malju, gdje iskoristena toplinska snaga prelazi 20 MW;
 - (iii) Primjena zastitnog metalnog omotaca sa ulaskom koji prelazi 2 tone sirovog celika na sat;
- Lijevaonice željeznih metala sa kapacitetom proizvodnje koji prelazi 20 tona dnevno;
- Postrojenja:
 - (i) Za proizvodnju ne željeznih sirovih metala iz rude, prikupljaju i sekundarne sirove materijale iz metalurskih, hemijskih ili elektrolitskih procesa;

- (ii) Za taljenje, uključujući miješanje ne željeznih metala, uključujući popravljene proizvode (preciscavanje, lijevanje, itd.), sa kapacitetom topljenja koji prelazi 4 tone dnevno za olovo i kadmijum ili 20 tona dnevno za druge metale;
- Postrojenja za površinski tretman metala i plastičnih materijala koristeći elektrolitski ili hemijski proces gdje zapremina posude za tretman prelazi 30 m³.

3. Mineralna industrija:

- Postrojenja za proizvodnju cementnih opeka u rotacionim pecima sa kapacitetom proizvodnje koja prelazi 500 tona dnevno ili vapna u rotacionim pecima sa kapacitetom proizvodnje koja prelazi 50 tona dnevno ili u drugim pecima sa kapacitetom proizvodnje koja prelazi 50 tona dnevno;
- Postrojenja za proizvodnju azbesta i proizvoda baziranih na azbestu;
- Postrojenja za proizvodnju stakla uključujući staklena vlakna sa kapacitetom topljenja koji prelazi 20 tona dnevno;
- Postrojenja za topljenje mineralnih supstanci uključujući proizvode od mineralnih vlakana sa kapacitetom topljenja koji prelazi 20 tona dnevno;
- Postrojenja za proizvodnju keramičkih proizvoda pečenjem, posebno krovnog crijeva, opeke, vatrostalne opeke, crijeva, kameno postakljenog posudja, porcelana, sa kapacitetom proizvodnje koja prelazi 75 tona dnevno, i/ili sa kapacitetom pečenja koje prelazi 4m³ i sa gustinom po peci koja prelazi 300 kg/m³.

4. Hemijska industrija: Proizvodnja unutar značajnih kategorija i aktivnosti sadržanih u ovom paragrafu znači proizvodnju na industrijskoj ljestvici kemijski obradjenih supstanci ili grupa supstanci izlistanih u podparagrafima (a) do (g):

(a) Hemijska postrojenja za proizvodnju osnovnih organskih kemikalija, kao što su:

- (i) Prosti ugljikohidrati (linearni ili ciklični, zasićeni ili nezasićeni, alifatični ili aromatski);
- (ii) Ugljikohidrati koji sadrže kiseonik kao što su alkoholi, aldehidi, ketoni, karboksilne kiseline, esteri, acetati, eteri, peroksidi, epoksi smole;
- (iii) Ugljikohidrati koji sadrže sumpor;

- (iv) Dusicni ugljikohidrati kao sto su amini, amidi, dusicasti spojevi, dusicni spojevi ili nitratni spojevi, nitrili, cinati, izocinati;
 - (v) Ugljikohidrati koji sadrže fosfor;
 - (vi) Halogeni ugljikohidrati
 - (vii) Organometalni spojevi;
 - (viii) Osnovni plasticni materijali (polimeri, sinteticna vlakna i vlakna zasnovana na celulozi);
 - (ix) Sintetska guma;
 - (x) Boje i pigmenti;
 - (xi) Povrsinski aktivni agensi i surfaktansi;
- (b) Kemijska postrojenja za proizvodnju osnovnih anorganskih kemikalija, kao sto su:
- i. Plinovi, kao amonijak, klor, hidrogenklorid, fluor ili hidrogenfluorid, karbon oksidi, spojevi sumpora, oksidi kisika, vodik, sumporni dioksid, karbonil klorid;
 - ii. Kiseline, kao kromska kiselina, hidrofluorna kiselina, fosforna kiselina, dusicna kiselina, hidrohlorna kiselina, sumporna kiselina, oleum, sumporasta kiselina;
 - iii. Luzine, kao amonijum hidroksid, kalijev hidroksid, natrijev hidroksid;
 - iv. Soli, kao amonijum klorid, kalijev klorat, kalijev karbonat, natrijev karbonat, perborata, srebrov nitrat;
 - v. Nemetali, oksidi metala i drugi neorganski sastojci kao kalcijum karbid, silikon, silikon karbid;
- (c) Kemijska postrojenja za proizvodnju fosfornih, dusicnih, ili kalijevih gnojiva (jednostavna ili slozena gnojiva);
- (d) Kemijska postrojenja za proizvodnju proizvoda na bazi zdravog bilja i biocida;
- (e) Postrojenja koja koriste kemijske ili bioloske procese za proizvodnju osnovnih farmaceutskih proizvoda;
- (f) Kemijska postrojenja za proizvodnju eksploziva;

(g) Kemijska postrojenja u kojima je koristena kemijska ili bioloska obrada za proizvodnju bijelancevinskih dodataka hrani i enzima, i drugih bijelancevinskih supstanci

5. Upravljanje otpadom:

- Postrojenja za spaljivanje, obnavljanje, kemijsku obradu ili odlagalista rizicnog otpada;
- Postrojenja za spaljivanje gradskog otpada, kapaciteta koji prelazi 3 tone na sat;
- Postrojenja za odlaganje nerizicnog otpada, kapaciteta koji prelazi 50 tona dnevno;
- Odlagaliste otpada koje prima vise od 10 tona dnevno ili sa ukupnim kapacitetom koji prelazi 25000 tona dnevno, iskljucujuci odlagalista inertnog otpada.

6. Postrojenja za obradu otpadne vode kapaciteta koji prelazi 150 000 ekvivalentne populacije.

7. Industrijska postrojenja za:

- (a) Proizvodnju pulpe iz drveta ili slicnih vlaknastih materijala;
- (b) Proizvodnju papira i dasaka sa kapacitetom proizvodnje koja prelazi 20 tona dnevno.

8. (a) Izgradnju linija za zeljeznicki saobracaj na duge relacije i zracnih luka 2/ sa osnovnom duzinom od 2100 metara ili vise;

(b) Izgradnju puteva za motorna vozila i brzih puteva; 3/

(c) Izgradnju novog puta sa cetiri ili vise traka, ili popravak i ili/ prosirivanje postojeceg puta sa dvije trake ili manje tako da se obezbijede cetiri ili vise traka, tamo gdje je takav novi put, ili popravljena i/ili prosirena dionica puta, trebala bi biti 10 km ili vise neprekidne duzine.

9. (a) Unutrasnje vodene puteve i luke za saobracaj vodenim putevima u unutrasnjosti sa dopustenim prolazom plovila preko 1350 tona nosivosti.

(b) Trgovacke luke, gatove za utovarivanje i istovarivanje povezane sa kopnom i vanjskim lukama (iskljucujuci dokove za trajekte) koje mogu primiti plovila preko 1350 tona.

10. Iskoristavanje podzemnih voda ili shema vjestačkog punjenja podzemnih voda, gdje je godišnja zapremina odvodjene ili dovodjene vode podjednaka ili prelazi 10 miliona m³.
11. (a) Radove na prenosu vode između rijecnih bazena gdje je prenos usmjeren ka sprječavanju moguće nestasice vode i gdje godišnja količina prenesene vode prelazi 100 miliona m³.;
- (b) U svim drugim slučajevima, radove na prenosu vode između rijecnih bazena gdje višegodišnji prosječni protok odvedene vode iz bazena prelazi 2000 m³. godišnje i gdje količina prenesene vode prelazi 5% ovog protoka.

U oba slučaja prijenos pitke vode vodovodom je isključen.

12. Izvlačenje petroleja i zemnog plina za komercijalne svrhe gdje izvučena količina prelazi 500 tona dnevno u slučaju petroleja i 500 000 m³. dnevno u slučaju plina.
13. Brane i druga postrojenja izgrađena za prijecavanje ili stalno skladištenje vode, gdje nova ili pridodata količina zapriječene ili uskladištene vode prelazi 10 miliona m³.
14. Cijevovodi za prenos plina, nafte ili hemikalija promijera većeg od 800 mm i dužine veće od 40 km.
15. Postrojenja za intenzivan uzgoj peradi ili svinja sa više od;
 - (a) 40 000 mjesta za perad;
 - (b) 2 000 mjesta za tov svinja (preko 30 kg); ili
 - (c) 750 mjesta za krmace.
16. Kamenolomi i površinsko rudarenje gdje površina mjesta prelazi 25 hektara, ili vadjenje treseta gdje površina prelazi 150 hektara.
17. Izgradnja nadzemnih dalekovoda voltaze 220 kV ili više i dužine veće od 15 km.

18. Postrojenja za skladistenje petroleja, petrohemojskih, ili hemijskih proizvoda kapaciteta od 200 000 tona ili vise.

19. Druge aktivnosti:

- Postrojenja za predhodnu obradu (operacija kao sto su pranje, izbijeljivanje, mercerizacija-davanje pamucnoj robi svilenog sjaja) ili bojenje vlakana ili tekstila gdje kapacitet obrade prelazi 10 tona dnevno;
- Postrojenja za stavljenje kože gdje kapacitet obrade prelazi 12 tona gotovih proizvoda dnevno;
- (a) Kilaonice ciji je kapacitet stoke veci od 50 tona dnevno;
- (b) Obrada i postupak namijenjen za proizvodnju hrane iz:
 - i. Zivotinjskog sirovog materijala (drugacijeg od mlijeka) sa produkcijom gotovih proizvoda kapaciteta veceg od 75 tona dnevno;
 - ii. Sirovog povrca sa produkcijom gotovih proizvoda kapaciteta veceg od 300 tona dnevno (cetverogodisnja prosjecna vrijednost);
- (c) Obrada i preradjivanje mlijeka, gdje kolicina dobivenog mlijeka biva veca od 200 tona dnevno (godisnja prosjecna vrijednost)
- Postrojenja za odlaganje ili ponovnu obradu zaklane stoke i zivotinjskog otpada ciji kapacitet obrade prelazi 10 tona dnevno;
- Postrojenja za površinsku obradu materija, objekata ili produkata koja koriste organska otapala, posebno za stavljenje, stampanje, premazivanje, odmasćivanje, nepromocivost, odredjivanje velicine, bojenje, ciscenje ili impregniranje, ciji je kapacitet prodje veci od 150 kg na sat ili veci od 200 tona godisnje;
- Postrojenja za proizvodnju uglja (sporogoreci ugalj) ili elektrografita spaljivanjem ili grafitizacijom.

20. Svaka aktivnost koja nije obuhvacena paragrafima 1-19 gore gdje je ucesce javnosti omoguceno pod procedurom oporezivanja djelovanja na okolis u skladu sa drzavnim zakonom.

21. Odredba clana 6, paragrafa 1 (a) ove konvencije, ne odnosi se na bilo koji gornji projekat poduzet iskljucivo ili najvećim dijelom za istrazivanje, razvoj i iskusavanje novih metoda ili proizvoda za manje od 2 godine, osim ako bi mogli uzrokovati znacajan suprotan efekat na okolis ili zdravlje.

22. Svaka izmijena ili produženje aktivnosti, gdje se sama takva izmjena ili produženje suprotavlja kriteriju/pocetcima istaknutim u ovom aneksu, trebala bi biti predmet članka 6, paragrafa 1(a) ove konvencije. Svaka druga izmijena ili produženje aktivnosti trebala bi biti predmet člana 6, paragrafa 1(b) ove konvencije.

Biljeske

1/ Nuklearne centrale i drugi nuklearni reaktori prestaju da budu takva postrojenja kada svo nuklearno gorivo i drugi radioaktivni kontaminirani elementi budu premješteni u potpunosti iz mjesta postrojenja.

2/ U svrhu ciljeva ove konvencije, "aerodrom" znaci aerodrom koji se podudara sa definicijom iz cikasko konvencije (aneks 14) koju je donijela Medjunarodna organizacija za civilno zrakoplovstvo 1944. godine.

3/ U svrhu ciljeva ove konvencije, "brzi put" znaci put koji se podudara sa definicijom iz evropskog sporazuma o glavnim medjunarodnim saobračajnim putevima od 15 novembra 1975. godine.

Aneks II

ARBITRAZA

1. U slucaju kada rasprava biva povdrgnuta arbitrazi prema članu 16, paragrafu 2 ove konvencije, strana ili strane bi trebale obavijestiti nadležni sekreterijat arbitraze i pokazati, iscrpno, članove konvencije cija je interpretacija ili primjena sporna. Sekreterijat bi trebao proslijediti primljenu informaciju svim Stranama ove konvencije.

2. Arbitrazni tribunal bi se trebao sastojati od tri člana. I strana ili strane koje traže svoje pravo i druga strana ili strane u raspravi trebale bi imenovati sudca, a dva također imenovana arbitra trebala bi odrediti, uz saglasnost trećeg sudca, tko treba biti predsjednik arbitražnog tribunala. Predsjednik/ca nebi trebao/la biti državljanin/ka ni jedne strane u raspravi, niti da stanuje na teritoriji i jedne od strana, niti da ga/je uposlila i jedna strana, niti daje imao udijela u slučaju u bilo kojem drugom svojstvu.
3. Ako predsjednik arbitražnog tribunala nije imenovan u periodu od dva mjeseca od imenovanja drugog arbitra, Izvršno tajništvo evropske ekonomske komisije bi, trebalo, na zahtjev ili jedne ili druge strane u raspravi, odrediti predsjednika unutar daljnjeg dvomjesečnog perioda.
4. Ako jedna od strana u raspravi nije imenovala arbitra u periodu od dva mjeseca od primitka zahtjeva, druga strana može također obavijestiti Izvršno tajništvo evropske ekonomske komisije, tko treba biti predsjednik arbitražnog tribunala u periodu daljnja dva mjeseca. Kod imenovanja, predsjednik arbitražnog tribunala treba tražiti stranu koja nije imenovala arbitra, da to uradi u periodu od 2 mjeseca. Ako ne uspije za vrijeme tog perioda, predsjednik bi trebao obavijestiti Izvršno tajništvo evropske ekonomske komisije, koja treba organizovati sastanak u daljnjem dvomjesečnom periodu.
5. Arbitrazni tribunal bi trebao pokazati svoju odluku u skladu sa međunarodnim zakonom i odredbama konvencije.
6. Svaki arbitražni tribunal konstituisan pod odredbama ovog aneksa treba sastaviti svoja sopstvena pravila procedure.
7. Odluke arbitražnog tribunala, i o proceduri i o materiji, trebaju donijeti članovi većinskim glasovanjem.
8. Tribunal može preduzeti sve odgovarajuće mjere da utemelji činjenocno stanje.

9. Strane u raspravi trebaju olaksati rad arbitražnog tribunala, a posebno, koristeći sva raspoloživa sredstva, trebaju:
 - (a) Obezbjediti ga sa svim relevantnim dokumentima, olaksicama i informacijama;
 - (b) Ovlastiti ga, gdje je neophodno, da pozove svjedoke ili stručnjake i primi njihov dokaz.

10. Strane i arbitrori trebaju zaštititi povijerljivost svake informacije koju prime u povijerenju tokom postupka arbitražnog tribunala.

11. Arbitražni tribunal smije, na zahtjev jedne od strana, preporučiti privremene mjere zaštite.

12. Ako se jedna od strana u raspravi ne pojavi prije arbitražnog tribunala ili pogrešno odbrani svoj slučaj, druga strana može tražiti da tribunal nastavi postupak i da podnese svoju konačnu odluku. Nenazočnost strane ili pogrešna odbrana svog slučaja ne smije sastaviti sud za postupak.

13. Arbitražni tribunal može salusati i odrediti protuzahjev koji je nastao direktno iz materije predmeta rasprave.

14. Osim ako arbitražni tribunal ne odredi drugačije zbog posebnih pojedinosti slučaja, troškove tribunala, uključujući nadoknadu članovima, trebale bi jednako snositi strane u raspravi.

15. Svaka Strana u konvenciji koja ima korist od zakonske prirode u materiji predmeta rasprave, a koja može biti oštećena odlukom u slučaju, smije intervenirati u sudskom postupku uz pristanak tribunala.

16. Arbitražni tribunal treba donijeti odluku tokom pet mjeseci od datuma na kojem je utemeljena, osim ako se ne nađe za shodno produženje vremenskog ograničenja za period koji nebi trebao prelaziti pet mjeseci.

17. Odluka arbitražnog tribunala trebala bi biti popraćena iskazom razloga. Ona bi trebala biti konačna i obavezujuća za sve strane u raspravi. Odluku će odaslati

arbitrazni tribunal svim stranama u raspravi i tajnistvu. Tajnistvo ce prosljediti primljenu informaciju svim stranama Konvencije.

18. Svaku raspravu koja se moze javiti izmedju strana, a odnosi se na interpretaciju ili izvršenje odluke, moze podnijeti na uvid druga strana arbitraznom tribunalu koji je donio odluku ili, ako je taj ne posjeduje, drugom tribunalu sastavljenom u ovu svrhu na isti nacin kao i prvi.